

Christiana Isabel Nemeth, 16a
Tõnismäe Riigigümnaasium
Juhendaja: Kristin Pintson

Kuidas James MacMilliani “Stabat Mater” veenis mind rohkem sakraalmuusikat kuulama

Sakraalmuusikat seostatakse ja seostasin ka mina ainult palvetamise, rituaalide või religiooniga. Ma usun, et selles on tegelikult palju rohkemat kui jumala lugude jutustamine ning inimene ei pea olema usklik, et nautida sakraalmuusikat.

Sakraalmuusikal on emotsionaalne mõju sõltumata usust. Muusika võib kanda emotsiooni edasi ka läbi muude vahendite peale sõnade otsese päritolu ja tähenduse. “Stabat Materi” sõnad on ladina keeles, mida enamik ei valda, kuid siiski minnakse selle erinevaid tõlgendusi kuulama. Ütleksin, et seal on suurem mõju, *kuidas* seda esitatakse, sest tekst tõlgendustega ei muutu. Emotsioone, nagu näiteks kannatamine, kurbus, valu, lein ja viha antakse edasi läbi dünaamika, tempo, korduste, rõhutuste, ebakõla ja kõlavärvide. Selliseid tundeid on tihti raske sõnadesse panna. Muusika suudab väljendada neid nüansse ja keerukusi, mis jäävad tihti sõnades arusaamatuks. Seega on tekst rohkem teisejärguline ja esikohal on muusika ise. Minus tekitas MacMilliani “Stabat Materi” tõlgendus kohati kõhedust kui viiulid närviliselt, valjult, dissoneeritult mängisid. Sõnad ise olid ka kõhedad, kuid mina nendest aru ei saanud. Siiski jõudis emotsioon minuni.

Sakraalmuusikal on esteetiliselt ilu ja filigraansust. Paljud sakraalteosed on heliloojate meistriteosed. Isegi, kui sõnum ei kõneta usuliselt, võivad muusika ilu ja kompositsioon seda siiski teha. Sakraalmuusika suudab pakkuda esteetiliselt naudingut samamoodi nagu mõni maal, luuletus või arhitektuuriteos, olles väärtuslik lihtsalt oma kunstilise kvaliteedi tõttu. Kui vaadata maali prantsuse revolutsioonist, ei pea olema kogenud seda omakäeliselt ega teadma sellest palju, et öelda kui meisterlikult see maalitud on või kui lummas see välja näeb. Võttes näiteks taaskord MacMilliani “Stabat Materi”, see on ühtaegu hingematvalt kaunis ja tehniliselt muljet avaldav. Kõik ülikõrged noodid ja üleüldiselt see, et teos kestab peaaegu tund aega. Või kuidas on suudetud emotsioone muusikakeelde tõlkida. Selle kuulamine võimaldab mõista, kuidas kunst võib käsitleda raskeid ja valusaid teemasid viisil, mis ületab religioossed piirid ja muutub üldkultuuriliseks väärtuseks.

Kuigi “Stabat Materi” tekst on seotud kristliku maailmavaatega, käsitleb see ka palju universaalsemaid teemasid. Nagu enne kirjutasin, muusika mõju ei sõltu otseselt teksti mõistmisest, kuid siiski on “Stabat Materi” teemad nagu kaotus ja lein rohkematele

inimestele mõistetavad. Sõnad suudavad puudutada ka neid, kes nende religioosest taustast ei lähtu. Ehk Maarja lein ja kaotusvalu Jeesuse surma pärast on mõistetav ka täiesti ilmalikus võtmes kui kujund emalikust armastusest ja valust. Muusika toob need tunded veel eriti lähedale, mis võimaldab ka nii-öelda mitteuskujatel tunda ühendust teose sisemise sõnumiga. Kaotus, valu ja armastus on kõikide inimeste ühine keel.

“Stabat Mater” äratas minus armastuse ja vaimustuse sakraalmuusika vastu vaatamata sellele, et ma pole kuidagi usklik. Muidugi pole iga sakraalteos nagu “Stabat Mater”, kuid siiski sain avastada uut ja põnevat valdkonda. Sakraalmuusika on esteetiline ja filigraane ning selle mõju ja sügavamõttelisust on tunda mitmes aspektis.